

יום ד', כ"ב ב תשס"ו (22 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מסתבר שהגברים למדו מהנשים (זה לקח כמה דורות, אך לאט לאט, לקחי ההיסטוריה נקלטים...). אחרי שלמדנו אתמול על האמונה והטחון (ה-א'-ב' של יהדות) שהיו לנשים הצדקניות במצרים, שבזכותן נגאלנו מבית העבדים האכזרי ההוא, אנחנו מגיעים לימי המכב"ים, ונשאלת השאלה:

למה עושים חנוכה שמונה ימים:

כתוב במגילת תענית: "ומה ראו לעשות חנוכה זו שמונה ימים, והלא חנוכה שעשה משה (בחנוכת המזבח במשכן) לא עשה אלא שבעה ימים? אלא, בימי מלכות יוון, נכנסו בית חשמונאי להיכל ובנו את המזבח, וסדוהו בסיד, ותקנו בו כלי שרת, והיו מתעסקים בו שמונה ימים". אמור מעתה, שחנוכה זו שאנו עושים, לא על חנוכת המנורה בלבד, אלא יש בה גם חנוכת המזבח וחנוכת כלי שרת חדשים. שבית חשמונאי גנזו אבני המזבח ששיקצו היוונים לעבודה זרה ובנאו מזבח חדש ועשו כלי שרת חדשים וחנכו.

ברם, בתלמוד לא נזכר אלא הנס של פך השמן בלבד, "שלא היה בו להדליק אלא יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים". [מסכת שבת כ"א:] הרי חוזרת השאלה למקומה: למה עושים חנוכה שמונה ימים והלא נס השמן לא היה אלא שבעה ימים בלבד, שכן היה שמן ליום אחד בלי הנס? לשאלה זו ניתנו כמה וכמה תשובות ע"י גדולי הדורות - ראשונים ואחרונים - בדרך פשט ובדרך דרש. והרי מקצת מן התשובות ההן:

- (א) יום הראשון קבעו יום-טוב על נס הנצחון במלחמה, שביום כ"ה נחו מאויביהם, כשם שנקבע יום-טוב בפורים ביום אשר נחו מאויביהם. ושאר הימים - על נס השמן.
- (ב) מה שמצאו פך שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול - זה גופא היה נס
- (ג) חילקו את השמן שבפך לשמונה ימים כדי שהמנורה תהיה דולקת שעה קצרה בכל ערב, ונעשה נס שמאותה מקצת האירה המנורה כל הלילה, וכן בכל שמונת ימים.
- (ד) אחר שנתנו השמן במנורה, נשאר הפך מלא שמן כבתחילה, וראו את הנס כבר ביום הראשון.

...ועוד טעמים ניתנו ע"י חז"ל; ביניהם שני טעמים מזווית קצת אחרת -

האחד בדרך דרש: היוונים רצו להוציא מלב ישראל את האמונה שהקב"ה מנהיג את העולם בהשגחתו, אלא הכל מתנהג בדרך הטבע, וכבר היו רבים מישראל נוטים אחר אמריהם. כיוון שראו את הנס שלא כדרך הטבע, היו הכל רואים שהכל מהשגחתו יתברך, ואפילו בשעה שהעולם מתנהג בדרך הטבע - גם אז מיד ה' הכל ומהשגחתו. ולכן אנו אומרים בפיוט לחנוכה ["מעוז צור"]: 'בני בינה ימי שמונה קבעו' וכו'. כלומר, מתוך שהיו בני בינה, הבינו דבר מתוך דבר: מתוך הנס הבינו שהשמן הרגיל לדלוק בדרך הטבע - גם הוא נס!

והאחד בדרך מוסר השכל: היהודים לא התייашו מלהדליק גם ביום הראשון כיוון שאמרה תורה: "נר תמיד" [ויקרא כ"ד 2], וידעו שמחר לא יהיה להם מה להדליק. והוא הנס הגדול שמקיים את עם ישראל בכל דורותיו וגליותיו. שאילו באו לעשות חשבונות מה יהיה ביום מחר לא יוכלו להתקיים אפילו יום אחד. אבל ישראל אין עושים חשבונות, אלא שמים בטחונם באלוקיהם. [ספר התודעה]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום רביעי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל